

E X E R C I T I A Q U A E D A M
*spiritualia, per qua homo dirigitur, ut
 vincere seipsum possit; & vita sua
 rationem, determinationem a
 noxijs affectibus libe-
 ra, instituere.*

Recte sen-
tendum.

N primis, ut per huiusmodi Exer-
 citia, tam qui ea tradit, quam
 qui accipit, iuuari queat, suppon-
 endum est Christianum vnum
 quæque pium debere promptio-
 re animo sententiam seu propo-
 sitionem obscuram alterius, in bonam trahere
 partem, quam dampnare. Si vero nulla cam-
 ratione tutari possit, exquirat dicentis mentem:
 & si minus recte sentiat, vel intelligat, corripiat
 benigne: hoc nisi sufficit, vias omnes opportu-
 nitas tentet, quibus illum sanum intellectu, ac se-
 curum reddat ab errore.

Ab errore li-
berandus.

Principium sue fundamentum.

Hominis fi-
bis.

Creatus est homo ad hunc finem, ut Domi-
 num Deum suum laudet, ac reueretur, eique
 seruiens tandem saluus fiat. Reliqua vero supra
 terram sita, creata sunt hominis ipsius causa,
 vt eum ad finem creationis sue prosequendum
 iuuent: vide sequitur vtendum illis, vel absti-
 nem eatenus esse, quatenus ad prosecutio-

rum

nem

EXERC. I. HEBDOM.

nem finis vel conferunt, vel obsunt. Quapropter
 debemus absque differentia nos habere circa
 res creatas omnes (* prout libertati arbitrii * e
 nostri subiectæ sunt, & non prohibitæ) Ita, vt
 (quod in nobis est) non queramus sanitatem
 magis, quain agitudinem: neque diui-

tias paupertati, honorem contem-
 ptui, vitam longam breui p̄a-

feramus. * Sed consenta-

neum est, ex omni-

bus eadem,

que ad fi-

nem

ducunt, eligere

ac deside-

rare.

* f

CH.

B. 3 EXA-

EXAMEN PARTICVLARE ET
quotidianum, tria tempora complectens,
ad dispositionem sui ac duplicem
discusionem accommoda.

Primum tē-
pus matutin-
num.

Rimus tempus est matutinum,
 quo debet homo, statim dum à
 somno surgit, proponere diligen-
 tem sui custodiam circa peccatum
 aut vitium aliquod particulare,
 à quo emendari cupit. Secundum

2. Pomer-
idianum.

est pomeridianum, in quo petenda est à Deo
 gratia, vt reminisci possit ille, quoties in pec-
 catum seu delictum istud particulare inciderit,
 & in posterum cauere: deinde priorem faciat
 discussionem, exigens ab anima sua rationem,
 de peccato, seu vitio iam dicto; & singulas diei
 partes præteritas percurrentes ab ea hora, qua
 surrexit, vñque ad præsentem, quoties illud
 commiserit, & puncta totidem signet in priore
 linea figura subscripta. quibus peractis denuo
 proponat per spatiū dici reliquum, diligen-
 tius se se cohibere. Tertium erit vespertinum

3. Vesperi-
num.

tempus, in quo post cœna horam, facienda est
 discussio secunda, per cursus itidem horis singu-
 lis, ab examine priore vñque ad præsens lapis,
 & eodem modo rememoratis, enumeratisque
 vicibus, quibus deliquerit, parem eis puncto-
 rum numerum signabit in posteriore linea figu-
 ra, sequenti similis ad hoc præparata.

AD-

ADDITIONES QVATVOR
*utilles ad facilitatem & celeritatem pec-
 cati, seu vitij catusuis extir-
 pationem.*

Rima est, vt quoties id peccati seu delicti genus homo commiserit, expiatio.
 manu pectori admota, dolet de lapsum: quod fieri potest etiam aſſistentibus alijs, nec aduenten-
 tibus.

Secunda est, vt sub noctem numeratis, com-
 paratisque inuicem punctis linearum (quarum
 prior priori examini, posterior posteriori aſſi-
 gnatur) attendat, an à priore examine vñque ad
 secundum aliqua ſuccederit emendatio.

Tertia est, vt conferat diei ſecundū, atque Tertia.
 præcedentis examina inuicem: confiderans ee-
 quid ſibi emendationis interuenierit.

Quarta, vt collatis hebdomadarum duarum Quarta.
 inter ſe examinibus, pari modo, facta vel omis-
 ſa emendationis rationem habeat.

Item notandum est ex ſequentibus figuris, Quinta.
 primam ceteris longiorē deputari diei primas,
 puta Dominicā: ſecondam vero diei Lunā pau-
 lo breuiorem: & ita deinceps: cum par sit di-
 minui in dies erratorum numerum.

EXAMEN CONSCIENTIAE

*generale ad purgationem animae, &
ad peccatorum confessionem
utilissimum.*

Ro comperto ponitur triplex inci- Triplex co-
dere homini cogitationum ge-
nus: Vnum ex proprio surgens
motu ipsius hominis: Reliqua-
verò duo extrinsecus aduenien-
tia, ex boni scilicet, vel mali spi-
ritus suggestione.

De Cogitatione.

Dobus modis elicitor meritum ex mala Quotuplex
meritum in
repellenda
mala cogit.
cogitatione in materia peccati morta-
lis, de qua hic sermo est. Primo, quando sugge-
ritur de patrando mortali criminis cogitatio, sed
ea confessum repugnat vincitur. Secundo,
quando prava istiusmodi suggestioni semel, ac
iterum repulsa, & subinde nihilominus reuer-
tentis continue resistit homo, donec penitus ex-
pugnetur: quod quidem Victoria genus merito
alterum antecellit.

Peccat autem leuiter aliquis, seu venialiter, Quando le-
quando in suborta peccati mortalis cogitatione uis culpa in
aliquantulum moratur, quasi ausculando; vel cogitatione
quando aliqua obiter sensus delectatione affici-
tur, vel in ea retundenda fese exhibet negligen-
tem

Quādo mortem. Mortale vero peccatum, per cogitationem duobus modis admittitur. Primo, quando cogitationi peccati præbetur quacunque ratione assensus. Secundo, quando peccatum illud opere compleetur. idque grauius est priore, ex tribus causis, videlicet, ob maiorem temporis cursum: ob actum intensiorem; & ob plurium denique offendiculum, sive detrimentum,

De loqua.

Quotuplex verbo offenditur.

V Erbo etiam multifariam offenditur Deus, vt in blasphemia, iuramento. Nam iurandum non est neque per creatorē, neque per creaturas vias, nisi concurrentibus his tribus, veritate, necessitate, ac reuerentia. Porro intelligenda est necessitas, non in veritatis cuiilibet affirmatione, sed eius tantum, qua circa spirituale, corporale, vel etiam temporale, bonum aliquod, momenti est non leuis. Reuerentiam dicimus, quando assumens diuinum, nomen adhibet considerationem, vt Deo Creatori, ac Domino debitus honor tribuatur.

De iuramento. Sciendum est autem, licet iuramentum temere, seu vane factum per Creatorem, sit grauius peccatum, quam per creaturam: difficultius tamen esse per hanc, quam per illum, licite iurare, scrutatis debitum circumstantijs, quas diximus. Primo, quia in mentione creaturæ facienda per iuramentum, non ita excitamus

aut reddimur attenti, vt ex veritate ac necessitate iuremus, sicut nominato rerum omnium. **Creatore.** Secundo, eo quod ad honorem Deo exhibendum cum reuerentia, longe debilius mouemur ex commemoratione creature, quam ipsius Dei Creatoris. Quamobrem iurare per creaturas, perfectis magis conceditur, quam crassioribus, sive idiotis: quandoquidem perfecti ex contemplationis vsu assiduo, & illustratione intellectus, considerant proprius, atque deprehendunt Deum secundum essentiam, presentiam, & potentiam suam creature cuilibet inesse: unde ad praestandum illi debitam in iuramento reuerentiam paratores sunt alijs, qui eo perfectionis nondum proacti sunt. Tertio, quia creaturis ad confirmationem iuramenti crebrius adscitis, periculum esset idolatria: id quod imperfectis magis, quam perfectis fuerit timendum.

V Itandum est insuper verbum otiosum (in, Orls. m. ter alia locutionis peccata,) quale esse in, verbum vietandum, & quale fir. prodest, nec eo etiam animo profertur, vt afferrat utilitatem. E conuerso vero minime otiosum censendum est verbum illud, quocunque ad anima vel propria, vel aliena; aut ad corporis, aut rei etiam temporalis commodi pertinet: aut certe ad tale quippiam ex dictis mente dirigitur: etiam si quis de negotijs loquatur, ab instituto suo alienis, vt religiosus de bellis, vel

mercimonij. Ceterum ex sermone quidem, ad finem bonum ordinato meritum continet: ad malum vero finem, aut futiliter prolatus sermo, generat peccatum.

Oris peccata.

Sunt & oris peccata mendacium, falsa testimonia, detractio. Nam detrahendum non est alteri, nec obmurmurandum. Reuelato enim mortali alicuius peccato, quod publicum non sit, cum mala intentione, vel graui damno famae alterius, mortale itidem peccatum committitur: veniali autem, veniale solum. Ad hac quotiescumque alienum patefacimus vitium, vel defectum, nostrum iporum vitium,

Quando de proximi delicto licet loqui. ac defectum simul commostramus. Verumtamen vbi recta mens est, de proximi delicto licet loqui bifariam.

Primo, quando publicum est, ut meretricium, vel damnatum in iudicio, vel perniciose, puta ob errorem publicum, animos conuersantium corruptemtem.

Secundo, quoties occultum alicuius crimen indicatur alteri, per cuius subventionem ille relevari a peccato possit: dummodo rei huius, probabilis aliqua ratio, vel conjectura offeratur.

Possent inter oris peccata, irrisiones, contumelie, & alia id genus adscribi: quaeretur licebit tradentri Exercitia, prout opus esse iudicauerit.

De

De opere.

Propositis ante oculos decem mandatis Dei, Operis pec^{ti}, cum Ecclesiæ preceptis & iussis maiorum, seu Superiorum, estimandum est, quicquid sit operis aduersus quodlibet eorum, id peccatum esse: leuius aut grauius tamen, pro inæquali peccandi modo, & pro diuersa peccantium habitidine. Porro reduci ad iusta ducimus Superiorum, diplomata seu indulta Pontificum, pro infidelium expugnatione, vel Christianorum, pace concedi atque promulgari solita: per qua^e ad confessionem peccatorum, & Eucharistie sanctæ sumptionem, Christi fidis misericordie inuitantur. Peccat si qui dem non leuiter, quicunque tam pias Rectitudines Ecclesia cohortationes, sanctionesque aspernari audet, ac transigredi.

EXA-

E X A M I N I S G E N E R A L I S
modus, particulas seu pānēta quinque
complecentis.

1. Gratia
agenda.

Rimum punctum est, Domino no-
stro Deo, pro beneficijs acceptis,
gratias agendas esse.

2. Gratia
petenda.

Secundum, quod debemus pro
cognitione, & expulsione pecca-
torum gratiam flagitare.

3. Quomo-
do discuten-
da conficien-
tia.

Tertium, de admisis p̄fensi die peccatis,
rationem ab anima nostra exigere, per horas
singulas, ex quo surreximus, vestigando. Et
primo quidem circa cogitationem: deinde cir-
ca loquaciam, atque operationem, eodem ordi-
ne, quo in particulari examine traditum est.

Quartum, poscere veniam de delictis.

Quintum, propōnere cum Dei gratia emendationem: & orationem Dominicam post dicta
omnia recitare. Pater noster.

Confessionis Generalis, & communis usus.

Confess. gen.
emolumen-
ta.

EX Confessione generali vltro facta, in-
ter alia pleraque percipiuntur tria hæc
emolumenta. Primum, quod tametsi, qui an-
nis singulis saltē confitetur semel, ad genera-
lem huiuscmodi confessionem minime obliga-
tur: nam tamen facienti ipsi multo plus com-
modi, & meriti accedit, ob dolorem scilicet de
pecca-

D E M O D O EXAM. GENER. 31

peccatis, & malitia vita præterita, quem ita
sentit vehementiorem.

Secundum, quoniam inspecta, per spiritualem Secundum
exercitationem, longe quam antea manifestius
natura, & malitia peccatorum, tanto amplius
commodum, ac meritum percepturus est.

Tertium, quia consentaneum est, hominem Tertium.
sic rite confessum, atque dispositum, multo me-
lius se habere ad Eucharistie sumptionem,
qua maxime confert & ad fugam peccati & ad
gratiae recepta conseruationem, & augmentum.

Porro generalis ista confessio, post hebdoma- Quartum.
de prima Exercititia potissimum erit opportuna.

P R I M U M E X E R C I T I V U M

meditandi secundum tres anima potentias,
circum peccatum triplex. Et continet
orationem preparatoriam, duo
præludia, & puncta tria
principia, cum uno
colloquio.

Orat. prep.

Ratio præparatoria est, qua petimus à Domino gratiam, ut vires
atque operationes nostræ omnes,
sincere ad eius gloriam, & cultum
tendant.

2. Prælud.

P rimum præludium est, ratio quædam componendi loci. Pro qua notandum est, quod in quavis meditatione, siue contemplatione de re corporea (vt puta de Christo) effingendus erit nobis, secundum visionem quandam imaginariam, locus corporeus, id quod contemplamur, representans (veluti templum, aut mons) in quo reperiamus Christum IESVM, vel Mariam Virginem, & cetera, quæ spectant ad contemplationis nostra argumentum. Si autem speculationi subest res incorporea, vt est consideratio peccatorum nunc oblata; poterit loci constitutio talis esse, vt si per imaginationem certanus animam nostram in corpore isto corruptibili, velut in carcere conficitam: hominem quoque ipsum in hac miseria valle, inter animalia bruta exulanten.

172

Secun-

D E P R I M O E X E R C I C

Secundum erit præludium, vt à Domino id postulem, quod exopto, iuxta proposita contemplationis argumentum: nimisrum si de Christi Resurrectione fuerit meditandum, pertenda erit lætitia, qua gaudenti Christo congaudeam: fin de Passione, lacrymas, pœnas, & angores petam, ad compatiendum Christo patienti. In præsenti ergo meditatione pudorem confusionemq. mei ipsius debo exposcere, attendens quam multi homines ob peccatum mortale vel vnicum, damnati fuerint; & quod ego toties peccando sim damnationem cōmeritus.

Notandum ad hęc, quod omni meditatione, siue contemplationi, præmitti debent oratio præparatoria, quam præludia duo: sed oratio quidē semper fit eodem modo, præludia vero pro diuersitate rerum sunt diuersa.

Primum punctum erit, vt exercetur memoria mea circa primum peccatorū omnium, quod fuit ab Angelis commissum, adhibito statim discursum intellectus, atque voluntatis motu, instigante me ad voluenda, & intelligenda ea, per qua erubescam, & confundar totus, facta vnius tantum peccati Angelorum, cum tot meis comparatione. Vnde colligere licet, cum illi ob vnicum crimen addicti sint in inferno, quam sepe ipse supplicium idem meruerim. In memoriam itaque dicimus trahendum esse quo pacto Angeli creati primum in statu gratia, sed (quod necesse erat ad beatitudinis

Quæ oratio.
nisi contemplationi, præmitti debent

dua.

Circa primū
angelorum
peccatum.

C con-

consumationem,) non volentes per arbitrij libertatem Creatori suo reuerentiam, & obsequium praestare, at contra eum ipsum insolentes, conuersi fuerint ex gratia in malitia, & de celo ad infernum precipitati. Consequenter discurrendum erit per officium intellectus circa haec pensiculatius, nec non concitandis simul voluntatis affectionibus acrius insistendū.

Circa peccatum primorum parentum.

SEcundum est puncum, eadēm potentias tres, circa peccatum primorum parentū (quod secundum appellabitur) exercere: tractando memoria, quam diuturnam ob illud, penitentiam egerunt: quanta humanū genus corruptio inuasit: quot hominum millia ad inferos deturbata sunt. Memorandum est vide-licet, quomodo Adam in Damascoeno campo, de limo terræ factus, positusque in terrefri Paradiso, & Eva formata ex una costarū eius, cum de fructu arboris scientia boni, & mali prohibiti essent comedere, & nihilominus comedissent: post peccatum subito ex Paradiso electi sunt: vestibus pelliceis induiti, & originali iustitia priuati, reliquum vita suæ tempus in laboribus, ac ærumnis maximis, pœnitendo traxerint. Super his etiā ratiocinio intellectus, & affectibus voluntatis vtendū erit, sicut prius.

Circa peccatum mortale.

Tertiū est, ut exerceamur pari modo, circa peccatum mortale, & particulae quolibet (ipsum nos tertium peccatum dicemus, vt à duabus supra positis distinguatur) considerando,

do, quod peccato tali, vel semel duntaxat cōmisso, forte detruī sint multi ad infernum: quodque præterea prope innumerū, ob delicta meis pauciora, atque leuiora forte crucientur æternis pœnis. Vnde memoria versandum erit quanta sit peccati grauitas, & malitia, Deum omnium Conditorem atq. Dominū offendētis. Ratiocinandū quoq. est, supplicium æternū peccato iuste irrogari, vt potē, aduersus infinitam bonitatem Dei perpetrato. Postremo suscitandi sunt affectus, sicut iam dictum est.

Colloquium fieri imaginando Iesum Christum coram me adesse, in cruce fixum. Itaque exquiram mecum rationem, qua Crea-tor ipse infinitus, fieri creatura, & ab aeterna vita ad temporariam mortem venire pro peccatis meis dignatus fit. Arguam infuper me ipsum, percontans, quid hactenus dignum, memoratu egerim pro Christo? quid agamus, tandem, aut agere debeam? Et in eum intuens sic cruci affixum, ea proloquar que fureret mens, & affectus. Porro Colloquij proprium illud est, ut fiat sicut amici sermo ad amicum, vel serui ad Dominum, nunc gratia aliquid petendo; nunc culpam aliquam meam incusando: interdum propria qualibet communicando, ac petendo consilium super illis, siue auxilium. Ultimo dicatur Pater noster.

SECUNDUM EXERCITIVM
est meditatio de peccatis, complectens
ultra orationem preparatoriam,
duo præludia, quinque
articulos, seu pun-
ctas, cum collo-
quio ad finem.

Ora. Præp.

Ræparatoria oratio eadem qua
supra.

1. Præludium.

Prius præludium eadēm exi-
git constructionem loci, vt in-
precedenti meditatione. Poste-
rius vero fiet, poscendo id, quod
hic querimus, dolorem scilicet intensum de
peccatis, atque abundantem fletum.

Reuocabit
in memoriam
peccata to-
tius vita.

Vnūcum primum sit processus quidam, per
quem peccata totius vita in memoriam
reuocantur, percursis gradatim, discussissque
annis, & spatij temporum singulis. Qua-
re, in re, tripli iuuamur compendio, consideratis
videlicet locis habitationis nostra, conuer-
tationum modis, & officiorum, seu negotiorum,
quibus functi sumus, generibus diuersis.

Ipsorum pec-
catorum per-
penio.

Ecundum est peccata ipsa perpendiculariter,

Sui ipsius co-
gitatio.

quanta sit fecunditas, & nequitas singulo-
rum ex natura sua, si vel prohibita non essent.

Tertiū est considerare me ipsum, qui
nam, aut qualis sim, additis exemplis, que
me in maiore mei contemptū trahant. vt si me-

cum

DE SECUNDO EXERC. 37

Cum reputem, quantulus sim ad hominum
omnium cœtum comparatus: quid deinde sit
multitudo, vniuersa mortalium, si cum Ange-
lis, beatisque omnibus conferatur: post hæc
attendendum est, quid rei sit tandem quic-
quid est creatum, præ ipso Deo Creatore:
Iam quid homuncio ego unus esse possum? Collatione
Demum inspiciam corruptionem mei totius,
prauitatem animæ, atque corporis fecida-
tem, ac me tanquam vlcus, sive apostema-
sse ducam, ex quo tanta fanies peccatorum,
tantaque vitiorum lues defluxerit.

Quartum est cogitare quid sit Deus, quem Dei offensi
ita offendi, collectis, comparatisque per-
fectionibus attributis Deo, vt proprijs, cum
oppositis meis vitijs, atq. defectibus, summam
scilicet eius potētiā, sapientiam, bonitatē,
& iustitiam, cum extrema mea infirmitate,
ignorantia, malitia, & iniquitate conferendo.

Quartum, In exclamationem prorumpen-
Exclamatio
re, ex commotione affectus vehementi, admirando valde, quomodo creatura omnes
(discursu facto per singulas) me sustinuerint tâ-
diu, & hucusque viuum seruauerint: quo mo-
do Angeli, diuinæ iustitiae gladium ferentes,
a quo me animo tulerint, custodierint, suisque
etiam iuuentur suffragijs: quomodo pro me in-
tercesserint Sancti: quomodo colum, sol, luna,
& alia sidera, clementa, cunctaque animantium
genera, & terra germina, debitæ vindictæ lo-

co, mihi seruierint: vt quo denique modo non absorberuit me dehincens telius, & mille infernos reserans, in quibus perpetuas penas daturus essem.

Colloquii.

TErminanda demum erit haec meditatio per colloquium, extollendo infinitam Dei misericordiam, gratias pro viribus agendo, quod vitam ad hunc usque diem prorogauerit: vnde proposita in futurum mei emendatione, recitabo semel Pater noster.

Tertium exercitium non erit aliud, quam repetitio primi, & secundi, una cum tribus colloquijs.

Repetitio
duorum Exer-
citorum.

Post preparatorium orationem, & duplex preludium, repetenda erunt praecedentia duo exercitia, notaris punctis, seu locis, in quibus maiorem senserimus consolacionem, desolationem, aut aliam quamcumque spiritualem affectionem: ac in illis diutius diligenterisque inmorandum erit. deinde occurrente nobis spirituali motu, ad colloquia que sequuntur tria veniemus.

Colloquium
ad B. V.

Colloquium primum fit ad Dominam nostram, Christi Matrem, flagitare intercessionem eius apud Filium, & gratie impetrationem nobis tripliciter necessariam. Primo, vt internam criminum nostrorum cognitionem, ac detestationem sentiamus. Secundo, vt operum

no-

nostrorum agnoscentes, abhorrentesque ordinem peruersum, correcto eo, nosmet ipsos secundum Deum recte ordinemus. Tertio, vt perspecta, & damnata mundi prauitate, a rebus mundanis, ac vanis nos recipiamus. His expletis semel recitetur Ave Maria.

Secundum colloquium fiat similiter ad 2. Colloq. Christum Dominum, & Mediatorem, ad Christum Dominum, ut illa eadem nobis impetrat ab aeterno Patre. Subdetur in fine oratio, qua incipit: Anima Christi.

Tertium eodem processu faciendum est ad 3. Ad Panem Deum Patrem, ut triplicem illam gratiam nobis largiatur, & in fine semel recitandum Pater noster.

Quartum Exercitium conficitur ex tertij repetitione.

Ponitus repetitio eiusmodi, veluti quedam eorum ruminatio, qua meditatus sum in Exercitijs prioribus, vt ea continue reminiscendo, discurrat facilius intellectus sine diuagatione. Adiiceda quoq. erunt tria eadē colloquia.

Quintum Exercitium est contemplatio inferno, continetque ultra orationem preparatoriam, & duo praludia, puncta quinque, & unum colloquium.

Oratio preparatoria non differt a superiori. Or. Prep. re. Primi praludium hic habet compositionem

C 4

I. Pralud.

tionem loci, subiecta oculis imaginationis infernī longitudine, latitudine, ac profunditate.
z. Praelud. Posterioris vero, consistit in pofcenda intima, pecuniarū, quas damnati luunt, apprehensione; vt si quādō me cōperit diuini amoris obliuio, faltem a peccatis, suplicij timor coerat.

Ignem inferni imaginari. **P**Uncūm primum est, spectare per imaginem vasta inferorum incendia, & animas igneis quibuidam corporibus, velut ergastulis inclusas.

Audire plātus. **S**Ecundum, audire imaginarie plātus, ciuitatis, vociferationes, atque blasphemias in Christum, & Sanctos eius, illinc erupentes.

Imaginariū olfactū. **T**ertiū, imaginario etiam olfactū fumū, sulphur, & lentina cuiusdam seu facis, atque putredinis graueolentiam perfentire.

Res amaras gustare. **V**artum, gustare similiter res amarissimas, vt lachrymas, rancorem, conscientiæque vermen.

Tangere ignem. **Q**uintū, tāgere quodammodo ignes illos, quorum tactu animæ ipsæ amburuntur.

Colloquium. **C**olloquendo interim cum Christo, in memoriā adducendæ erunt illorū animæ, qui ad inferni penas damnati sunt, vel quia credere holuerunt aduentum Christi; vel licet crederent, non tamen conformem præceptis eius vitam exegerunt: idque vel ante aduentū Christi, vel eodem tempore, quo vixit Christus in hoc mundo, vel post illud deinceps.

Gratia postremo agenda sunt eidem Christo quam

quā maximæ, quod in tale quodpiam exitium non permisit me corrovere, sed potius ad hunc usque diem summa pietate, & misericordia me prosecutus sit. Finis imponetur dicto Pater noster.

Si visum erit ei, qui tradit Exercitia, expeditum ad profectum eorum, qui exercentur, alias meditationes his adjicere, vt de morte, alijs peccati penit, de iudicio, &c. non se putet prohiberi, licet hic non ascribantur.

Exercitorum vero tempus ita distribuendum est, vt primum eorum fiat in media nocte, secundum mane simul ac surrexiimus; tertium ante, vel post Missæ sacram, nondum sumpto cibo; quartum circiter horam vespérarum; quintum hora ante coenam. Quæ temporis distributio, singulis quatuor hebdomadis communis est: variari tamen potest, atque augeri vel minui, prout vnicuique ad peragenda dicta quinque Exercitia, ætas, animi, corporisque dispositio, sive naturæ ipsius complexio subseruit.

ADDITIONES AD EXERCITIA
melius agenda, & ad ea quia optantur,
inuenienda, perutiles.

Ante cubi-
tum recitan-
da Ave M.
* h

Rima est, vt ego post cubitum,
ante somnum, modice tempo-
ris spatio, quo recitaretur feme-
angelica salutatio cogitem de
hora, qua surgendum mihi erit,
& de exercitio faciendo.

Quid post-
quam expe-
gefactus.

Secunda, vt expergefatus, statim exclusis
omnibus alijs cogitationibus, animum
ad illud applicem, quod in primo media noctis
exercitio contemplaturus sum: Utque, maioris
vercundie, & confusionis gratia, exemplum
mihi huiusmodi proponam: quomodo miles
aliquis staret coram rege suo, & cœtu aulico
erubescens, anxius, & confusus, qui in regem
ipsum acceptis ab eo prius beneficijs, donisq.
plurimis, ac magnis, grauiter deliquisse con-
victus esset. In secundo itidem Exercitio, re-
putans quantum peccauerim, singam me cate-
nis vincū esse, ac protinus sistentium corā sumo
indice, sicut mortis reus quispiā ferreis li-
gatus cōpedibus duci ad tribunal solet. His igi-
tur, vel alijs, pro meditādarum rerū genere, co-
gitationibus imbutus, vestitu meo me induā.

Stet paulu-
lum ante
orationem.

Tertia, vt à loco futura meditationis, vno,
vel gemino adhuc passu distans, per tan-
tillum tempus, quo percurri oratio Dominica
posset, animo sursum eleuato, considerem
Domini-

DE ADDIT. PRÆD. EXERC. 43

Dominum meum Iesum, vt præsentem, & spe-
ctantem, quidnam acturus sum: cui reueren-
tiā cum humili gestu exhibere debeam.

Qvarta est, vt ipsam aggrediar contem-
plationem, nunc prostratus humili, & pro-
nus, aut supinus iacens, nunc sedens, aut stās,
& eo me componens modo, quo sperem faci-
lius id consequi, quod opto. Vbi aduerti
hæc duo debent: Primum quod, si flexis geni-
bus, vel in alio quovis situ, voti compos fieri,
nil requiram ultra. Secundum, quod in puncto,
in quo asseditus fuero qualitam devo-
tionem, conquiescere debo sine transurren-
tiā anxietae, donec mihi satisficerō.

Quinta, vt completu Exercitio sedens,
vel deambulans, per quartam circiter
hora partem, mecum dispiciam, quonam-
modo meditatio, seu contemplatio mihi suc-
cesserit. Et si quidem male, inquiram causas
cum penitidine, ac emendationis proposito:
sin vero bene, gratias Deo agam, eundem
postea modum obseruatorus.

Sexta, vt cogitationes quia gaudium affe-
runt, qualis est de gloriofa Christi resur-
rectione, subterfugiam: quoniam talis quæ-
libet cogitatio impedit sicutum, & dolorem de
peccatis meis, qui tunc querendus est, ad-
ficit potius mortis vel indicij recordatione.

Septima, vt eandem ob causam, omni me
priuem lucis claritate, ianuis ac fenestris
clau-

Quomodo
orandum.

Completo
Exercit. di-
spiciat ut
succederit.

Cogitatio-
nes letas vi-
ter.

Sit in tene-
bris.

44 I. HEBDOM. DE ADDIT.

clausis tantisper, dum illic moror, nisi quan-
diu legendum, aut vescendum erit.

A riu se té-
peret.

Neminem
aspiciat.

Penitentie
facienda.

OCtua, vt à ritu verbisque risum prouo-
cantibus, maxime abstineam.

NOna, vt in neminem oculos intendā, nisi
salutādi aut vale dicendi poscat occasio.

DEcima, vt aliquam addam satisfacio-
nem, seu pénitentiam. Quia quidem

in interiorē & exteriorē diuiditur: Inter-
ior est, dolor de propriis peccatis, cum firmo
proposito cauendi, tum ab illis, tum ab alijs
quibusvis in posterum. Exterior autem est
fructus interioris, videlicet castigatio aliqua
de commissis, que tribus potissimum modis
assumi potest.

Circa viētū. Primo circa viētū, subtractis quibusdam
non superfluis solum (quod tēperant̄ est, non
pénitentia) sed etiam conuenientibus alimē-
tis: Et eo fit melius, quo plus subtrahitur, vi-
tata interim natura corruptione, aut debilita-
te graui, seu infirmitate. Secundo circa somni
& strati modum, sublatis non mollibus tanti
aut delitiosis rebus, sed alijs etiam opportunis,
quantū licet, citra vite, aut valetudinis graue
periculum. Quapropter de somno necessario
nihil demandum est, nisi aliquantis per ad con-
fuetudinem (si cui est nimis somni) moderanda.

Circa corp. Tertio circa ipsam carnem, vt infictum sétiā
dolorem, admotis, gestatisq. ciliicijs, funibus,
aut vectibus ferreis, vel inculisis verberibus, ac

somni-
num.

Exercitijs.

duas.

Cor-
pus.

pla-

AD PRÆD. EXERC.

45

plagis, vel alijs austerioritatis generibus absuptis.
In quibus tamen omnibus magis expedire vi-
detur, vt doloris sensus in carne tantum sit, nec
penetret osa cum infirmitatis periculo. Qua-
re flagellis potissimum vtemur ex funiculis mi-
nutis, que exteriōres affligunt partes, non autē
ad eo interiores, vt valetudinem aduersā cau-
fare possint. Notāda sunt insuper quatuor hęc

Circa pénitentiam, Primum, quod péni-
tentia exterioris triplex est visus, seu effectus:
nimirum, vt pro delicis præteritis non nihil
satisfiat: vt vincat seipsum homo, inferiorem
sui partem que sensualitas appellatur, supe-
riori, hoc est rationi, magis subiiciens. Ut
postremo queramus atque impetremus ali-
quod gratie diuina donum, quod optamus,
puta intimam cordis contritionē de peccatis,
& abundantia lachrymarum, vel propter illa,
vel propter penas & dolores passionis Christi
aut dubij alicuius, quod nos angit, resolutionē.

Secundum, quod, additiones primas duas, Duæ primæ
solis conueniunt Exercitijs, que media nocte, additiores.
& sub auroram fiunt. Quarta vero in templo,
vel coram alijs numquam, sed domi tantum,
& clanculum exequenda est.

Tertio, quod quando is, qui exercitatur, af-
fectum quiescit non consequitur, vt dolorem Exercitum
vel cōsolationem: mutare subinde expedit ra-
tionē viētū somniique, & alia genera péniten-
tia: ita vt pénitentiam vnam per triduum se-
temur

Exterioris
pénitentie
visus triplex.

Etemur, & proximo eam biduo relinquamus, vel etiam triduo, prout diuersis, plus aut minus penitentia est sumendum.

*Quando
poenit. mu-
tanda.*

Præterea, cum penitentias huiusmodi sepe omittamus ob affectum carnis, aut erroneum iudicium, quasi naturalis nostra complexio ferre illas non posse citra ingens valetudinis detrimentum: & è contrario iustum nonnunquam penitentia modum excedamus, de corporis labore nimis confidentes: mutatis, ut dictum est, penitentia generibus, ac per vices sumptis, & relictis, euenit plerumque, ut clementissimus Dominus, qui naturam nostram perfectissime cognoscit, vnicuique id compertum reddat, quod ipsi expediat.

Quartum, quod particolare examen fiat ad tollendas culpas & negligentias, quæ circa Exercitia & additiones solent obrepere: id quod etiam per tres alias sequentes hebdomas obseruandum venit.

HEBDOMADA

SECUNDA.

*Contemplatio Regni Iesu Christi, ex simili-
tudine Regis terreni, subditos suos
euocantis ad bellum.*

Ratio preparatoria fiet more *Ora. prep.
supradicti.*

Præludium primum ad con- 1. Prælud.
structionem loci, nunc erit, vt
spectare nos imaginem syna-

gogas, villas, & oppida, quæ pre-
dicans Christus perstrâsibat: & sic de locis alijs.

S ecundum ad gratiam pofcendam pertinēs 2. Prælud.
in hac parte erit, petere à Deo, ne obsur-
descamus vocante nos Christo: sed ad sequen-
dum, ac obtemperandum prompti simus.

P unctum primum efto, proponere mihi ob
oculos, humanum Regem diuinitus ele-
ctum, cui Principes, & populi omnes Christiani
reuerentiam & obsequium præstare debeat.

S ecundum eft, imaginari quod audiam illū Regem ele-
ctum, qui fidi pro-
ponere.

Audire lo-
querarem.

Considerare
quid illi re-
sponde-
derit.

Pars 2. hu-
ius Exerc.

Exempl. 1.
applicatio.

Qui se
Christi ser-
vicio non
ad dicer.
Eorum re-
sponsum.

xerit. In ijsdem quoq. laboribus, vigilijs, & ca-
sibus ceteris mecum persistendum erit, vt par-
ticeps fiat victoria, & felicitatis vnuſquisque,
prout laborum, ac moleſtarū ſocii extiterit.

Tertium eft, considerare quidnam reſpon-
dere debeant Regi amantifimo, & libe-
raliſſimo fideles subdiſti; & quam prompte ad
omnem eius voluntatem offerre ſe accinctos.
Contra vero, ſi quis non obaudiret, quanto
apud homines vniuerſos vituperio dignus eſſet
atque quam ignauis miles aſtimandus.

Pars secunda huius Exercitij conſilii in-
collatione ſimiilitudinis inter dictum re-
gem, & Dominum Iesum Chriftum, circa
triplex illud punctum.

Primo, ſic applicabimus exemplum: Si
terrenus ille Rex, cum bellica ſua euoca-
tione, dignus eft, cui attentio, & obsequium
preſtetur; quanto magis Chriftus Rex ater-
nus, mundoq. toti confipcius? qui ſingulos ad
ſe hi inuitat verbiſ: Mea hæc eft iuſtissima
voluntas totius mundi dominium mihi vendi-
care, inimicos meos debellare omnes, ac ita
de mu in Patris mei gloriam intrare. Proinde
quiſquis eo meū venire cupit, laboret meū
neceſſe eft, labori enim prium respondebit.

Secundum, ratiocinabimur neminem fore
fanæ mentis, qui non cupidissime Chrifti
ſeruitio ſe totum offerat, & addicat.

Tertio, indicandum eft, quod ij, qui ſe obſe-
quij

quijs illius prorsus duxerint mancipandos, non
ſe ipſos tantum ad laborum toleratiā; verum
etiam maiora, & præclariora quædam munera
oblaturi ſunt, expugnata carnis, ſenſuum, amo-
riſque proprij, & mundani rebellione. Vnde
reſpondebit quiſque in hunc fere modum: En-
dō Rex ſupreme, ac Domine vniuerſorum, tua
ego, licet indigniſſimus, fretus tamen gratia, &
ope, me tibi penitus offero, meaque omnia tua
ſubijcio voluntati: atteftans coram infinita bo-
nitate tua, nec non in conſpectu glorioſe Virgi-
nis Matris tua, totiusque curia celeſtis, hunc
eſſe animum meum, hoc defiderium, hoc certi-
fimum decretum: vt (dummodo in maiorem
laudiſ tua, & obſequij mei prouentum cedat)
quiſ posſim proxime te ſequar, & imiter in fe-
rendis iniurijs & aduersis omnibus, cum vera,
tum ſpiritus, tum etiam rerum paupertate: Si
(inquam) sanctiſſime tua maieſtati placeat ad
tale me vita institutum eligere, atque recipere.

Fiet bis interdiu hoc Exercitium, mane cum
primum surreximus, & in hora, prandium, vel
cenam praecedente.

In hac hebdomada ſecunda, & ſubsequenti-
bus, utile fuerit, aliquid ſubinde legere ex Euan-
gelico, vel pio alio codice, vt de Imitatione Chri-
ſti, Sanctorum vita, &c.

Bis fieri hoc
Exerc.

Quando le-
git aliquid
ex Evangelio
ex Ewang.

30 II. HEBDOM. DE I. DIEI

Prima diei meditatio prima erit, de Incarnatione Iesu Christi, complectens orationem preparatoriam, tria praludia, & puncta tria, cum uno colloquio.

Orat. præp.

O Ratio preparatoria nihil à superioribus variatur.

1. Pralud.

Praludium primum est, proferre in medium contemplandæ rei historiam, quæ hoc loco erit: Quomodo persona tres diuinæ, uniuersam terræ superficem speculantes, hominibus refertam, qui ad infernum descendebant, in Deitatis sive eternitate decernunt, ut secunda persona, pro salute humani generis, naturam hominis assumat. Vnde adueniente tempore præstituto, Archangelus Gabriel ad beatam Virginem Mariam nuntius destinatur, vt dicetur infra. pag. 95.

2. Pralud.

SEcundum pertinet ad loci compositionem, quæ erit visio imaginaria, perinde ac si oculis pateret terræ uniuersæ ambitus, quam habitant tot diuersæ gentes. Deinde ad certam mundi partem domuncula spectetur beata Virginis, apud Nazareth in prouincia Galilæa sita.

3. Est gratia postulatio.

Tertiuum continet gratia postulacionem, ut intime cognoscam, quo pacto Dei Filius mei causa sit homo factus, ut ardenter ipsum amem, & abhinc sequar studiosius.

Eadem oratio præp.

Notandum hic est, tam orationem preparatoriam, quam tria praludia per totam hanc

CONTEMP. DE CHR. INCAR. 51

hanc hebdomadam, & reliquas sequentes itidem fieri, præludijs duntaxat, pro diuersitate rerum variatis.

PUncum primum est, ut speculer personas Contemplatio personæ.
Omnes, de quibus agitur. Et primo quidem homines super faciem terra degentes, adeo moribus, gestibus, & actionibus diuersos; quodam albos, & nigros alios; nonnullos frumentis pace, & reliquos bellis agitatos: hunc plorantem, & ridentem illum: sanum vnum, alterum ægrotum: nascentes multos, & multos vicissim morientes, ceteraque varietates prope innumeras.

Deinde contemplandæ erunt persone tres diuinæ, & folio regali suo intuentes omnia hominū genera, in superficie terre cæcorum more viuentium, passimque morientium, & descendientium ad infernum. Postea Virginem Mariam cum Angelo eam salutante considerabimus, aliquid inde semper ad nos reflectendo, ut ex consideratione tali fructum aliquem referamus. Audire eas loquentes.

Secundum punctum est, auditu interno expressare, quid loquantur persone omnes, ut homines in terris confabulantes, blasphemantes, sibique iniucem conuiciantes. Diuinæ vero persone in celo de redimendo humano genere colloquentes: Virgo & Angelus in cellula de Incarnationis mysterio tractantes. Quorum omnium reflexione, seu applicatione quadam ad meipsum facta, studebo ex singulis nonnihil fru-

D 2 cts

etus decerpere.

Actiones at-
tendere.

Tertium consequenter erit, actiones quoque personarum simul attendere: ut puta, quomodo se se inuicem mortales infestent, concutiant, trucidant, & omnes ruant ad inferos: quomodo sanctissima Trinitas Incarnationis opus exequatur: quomodo item sua Angelus fungatur legatione, & beata Virgo humiliante se gerens, diuinæ gratias agat maiestati. Ex quibus ad nos ipsos, vt dictum est, reflexis, frater obiter est legendus.

Colloquiū.

Colloquium postremo subijciam disquisitis studiois verbis, quibus diuinam quamlibet personam, Verbum Incarnatum, & ipsius Matrem digne valeam compellare: petendo etiam pro affectu, quem in me sensero, quicquid ad maiorem iuuet imitationem Domini mei Iesu Christi, velut nunc recens Incarnati. Recitabitur in fine Pater noster.

Contemplatio secunda de Natiuitate.

Orat. præp.
i. Prælud.

O Ratio preparatoria sicut supra. **P**ræludium primum ex historia dependet, que recenfenda est ab egressu beatæ Virginis ex oppido Nazareth: quo scilicet modo iam nono mense grauida, & insidens asinæ (vt pie meditari licet) ac Ioseph comes, cum ancillula, & boue, profecti sunt Bethlehem, tributum à Cesare exactum, pro se soluturi.

Se-

Secundum vero deducendum erit ex consideratione itineris, estimata eius longitudine, obliquitate, lenitate, vel alperitate passim occurrente. Deinceps etiam natiuitatis locum rimabimur, speluncæ similem, latum, vel angustum, planum, vel erectum, commode, vel incomode paratum.

Tertiū, à superiore nihil mutabitur.

Punctum primum est, aspectus personarum, vt virginis Deipara, & Ioseph coniugis, personarum cum famula, & Christi Domini, vt infans nunc primi nati: * Inter quos me adesse fingam, tanquam pauperculum, eorum vtcunque necessitatibus, cum reverentia maxima famularem: Ac inde quid ad me redire emolumenti ex tali spectaculo posfit, dispiciam.

Secundum conficitur ex verborum, quæ ibi- **E**xam verba. dimunt, apprehensione fructuosa.

Tertium ex negotiorum, quæ illic geruntur, Cogitare labores itineris. inspectione, puta itineris, laborum & cau- farum, ob quas summus omnium Dominus, in summa natus sit egestate, latus quoque in hac vita cum perpetua paupertate labores, famem, siti, astum, frigus, opprobria, verbera, & crucem tandem subiturus, idque mei caufa: vnde per singulas studebo prouentum aliquem spiritualem colligere. Haec demum concludenda erunt initio colloquio, & finito cum Pater noster.

Tertia contemplatio, est repetitio praecedentium duarum.

Pro 3. Exercitio, repetitur duo prece-

Pro tertio Exercitio, seu contemplatione, repetuntur duæ præcedentes cum oratione preparatoria, & ijdem tribus præludijs, notando ubique, & fixius tractando illas partes, in quarum priore transcurfu aliquid illustracionis, consolationis, vel desolationis acceperim. Subdetur etiam colloquium cum oratione Dominica, vt prius.

Idem est in
hac habd.
repetendi mo-
duis qui in
sequent.

Notandum, eundem esse repetendi Exer-
citij modum, & ordinem in hac hebdo-
mada, & in sequentibus, qui fuit in prima: nisi
quod mutatur materia, eadem forma perma-
nente.

*Quarta contemplatio, est prima ac secundæ ite-
rata repetitio, proxima præcedenti penitus
conformis.*

*Quinta contemplatio, est applicatio sensuum ad
predicas.*

Post orationem præparatoriam, cum tribus Quinq. sensu con-
ficiuntur con-
sideratio. dictis præludijs, apprime conduit, quinque imaginarios sensus circa primam & secundam contemplationem, eo, qui sequitur modo, exercere, proueres subiecta feret.

Pvnctum primum erit, secundum imagina- Imaginari-
tionem respicere personas omnes, & nota-
tis, qua circa eas occurrent, circumstantijs,
utilitatem nostram elicere.

Secundum, velut audiendo, quid loquan- Quasi audi-
tur, aut loqui eas deceat, omnia in vsum re-
nostrum attrahere.

Tertiū, interiore quodam gustu, & olfa- Quasi gusta-
ctu sentire, quanta sit suavitatis, & dul-
cedo animæ, diuinis donis, ac virtutibus imbute,
iuxta rationem personæ, quam considera-
mus, adaptando nobis ea, qua fructum ali-
quem afferre possint.

Quartum, per internum tactum attracta- Quasi attra-
ctare, ac deosculari vestimenta, loca,
vestigia, ceteraque personis talibus cuniuncta,
vnde fiat nobis devotionis vel boni cuiuslibet
spiritualis maior accessio.

Hic erit contemplationi per colloquium Per collo-
quium finis, sicut prioribus, adie-
cio itidem Pater noster,

Notanda insuper sunt hæc quinque.

Nullū aliud mysterium medicandū.
Primum, quod tam in hac, quam in qualibet sequente hebdomada nullum deboe legere, vel cogitare aliud mysterium, nisi quod eadem hora, aut die considerandum sit, cum alioquin unum alteri obturbet.

Exercitior. que repausatur distributio.
Secundum, quod primum de Incarnatione Christi Exercitium fit media nocte, proximum diluculo, tertium circa horam Missæ, quartum sub vespere, quintum paulo ante cenam: & eorum cuilibet, spatium impendetur vnius horæ. Id quod abhinc deinceps ubique, venit obseruandum.

Quid cum
fieri vell
yalefridina-
riis agendum,

***I**

Quæ in 2.
hebdom. va-
rianda .

Tertium, quod si is, qui exercitatur, sit senex, vel per hebdomadam primam viribus attritus, præstat eum aliquoties non surge re de nocte, sed tres tantum contemplationes peragere, in aurora, circa Missæ tempus, & ante prandium: supra addita circa vespere una repetitione, & sensuum applicatione, ante cenam.

Quartum, quod in hac hebdomada secunda, ex decem additionibus in prima traditis, variari debent secunda, sexta, & septima, cum decima ex parte. In secunda quidem hoc mutatur, quod simul atque excitor à somno, meditationem proxime instantem deboe menti obijcere, ac desiderium prouocare, cognoscendi clarius Incarnati æterni Verbi, vt ipsi ser-

uiam, & adhærescam tanto propensius, quanto incredibiliorem erga me bonitatem eius perspexo.

In sexta vero, vt frequenti versem memoria vitam Christi à tempore Incarnationis ad locum usque, siue mysterium, de quo in præsenti die, vel hora sum meditaturus.

In septima, vt luce, vel obscuritate, sereno celo, vel turbido delecter, quatenus ad scopum refert desiderata rei, pertingendum.

In decima, vt ita me geram, sicut exigere videtur mysterij contemplandi genus: cum non nulla ex mysterij pœnitentiam requirant, alia non item. Decem igitur additionibus vtedum erit circumspicere.

Quintum est ultimum notandum, quod in omnibus aliarum horarum (præter aliis horis mutandum) Exercitijs, afferendum erit aliiquid, quod secunda, & tertia additioni æqualeat, hunc in modum: vbi primum in mentem veniet adesse meditandi horam, priusquam accedam, prospiciam eminus, quo ferar, & coram quo sim apparitus, ac transuersa obiter Exercitij oblati parte, contemplationem statim auspicabor.

*In secunda die . Argumentum prima, & secunda contemplationis, erit Christi presentatio in templo , de qua infra pag. 98. & * fuga in Aegyptum , de qua pag. 98.*

* m.

Fiet reper.

SVper duabus his contemplationibus fiet repetitio duplex , & sensuum applicatio , ut supra .

Interdum remittendū & variandū.

NOrandum , quod expedit nonnunquam eum , qui exercitatur , quamuis & vigore animi , & corporis robore sit prædictus ; non nihil tamen remittere de prescriptis . Exercitus secundæ huius hebdomadæ , & subsequentium duarum : vt assequi , quod cupit , commodius valeat , accepta solummodo contemplatione una in crepusculum matutino , & altera circa Missæ tempus , quarum repetitionem faciat hora vesperarum ; & sub coenam , quinque imaginacionis sensus super iisdem exerceat .

Aliæ meditationes de vita Christi.

Dle vero tertia meditandum occurret , quo pacto puer Iesus apud Nazareth subditus erat parentibus , ut habetur pag. 99. Deinde , quomodo ab eis repertus fuerit in templo , pag. 100. Fient item duæ repetitiones , cum sensuum applicatione .

Pra-

Preludium quoddam , circa considerationem statuum , seu generum vita diuersorum .

Vm * supra propositum fuerit * n exemplum Christi , de vita gene- Prae- de duciis vita feruante cōfūlit , & primus seu generibus , comūnis status appellatur : nunc idem ipse Dominus , dum paren- tibus suis fuisse subditus memoratur , formam videtur exhibere alterius seu secundi status , pendentis ab obedientia , & perfectionem Euangeli- cā afferentis , quando videlicet in templum se contulit , patre adscitio , & naturali Matre derelictis , vt æterni Patris obsequio vacaret . Quare opportunum hic erit , nos quoque illius vitam contemplantes , vestigare , & afflagitare proprium vita genus , in quo maiestati suæ nos feruire malit .

Ad hoc igitur inquirendum , possumus introduci per sequens proxime Exercitium , ad Christi mentem attendentes , collatam cum opposita inimici . Discemus etiam exinde qua sit nobis opus dispositione , vt perfecti in eo euadamus statu , quemcunque bonitas diuina eligen- dum nobis suggesterit .

Quar-

60. II. HEBDOM. IV. DIEI

Quarta die fiet meditatio de duobas vexillis: uno quidem Iesu Christi optimi nostri Imperatoris: altero vero Luciferi, hostis hominum capitalissimi.

Orat. prep.

1. Præl. est
historia.

2. Est con-
structio loci.

3. Est peti-
cio gratie.

Imaginari
dicem im-
pictum.

Vt conuocat
dæmones.

O Ratio preparatoria fit secundum mo-
rem.

P Ræludium primum erit historica quadam
consideratio Christi, ex una parte, & exal-
tera Luciferi, quorum vterque omnes homines
ad se vocat, sub vexillo suo congregandos.

S Ecundum est ad constructionem loci, vt re-
presentetur nobis campus amplissimus cir-
ca Hierosolymam, in quo Dominus Iesus Christus,
tanquam bonorum hominum omnium
summus Dux affixat. Rursum alter campus in
Babylonia, ubi se Lucifer, malorum, & aduer-
fariorium ducem exhibeat.

T Ertium, ad gratiam petendam illud erit,
vt poscamus exploratas habere fraudes
mali Ducis, inuocata simul diuina ope ad eas
vitandas: veri autem, optimique Imperatoris
Christi, agnoscere mores ingenuos, ac per gra-
tiam imitari posse.

P Vnctum primum est, imaginari coram ocu-
lis meis, apud campum Babylonicum, ducem
impiorum in cathedra ignea, & fumosa federe,
horribilem figura, vultuque terribilem.

S Ecundum est, aduertere quomodo conuoca-
tos dæmones innumeros per totum orbem
spargit ad nocendum, nullis ciuitatibus, & lo-
cis,

cis, nullis personarum generibus immunibus
relicti.

T Ertium, attendere cuiusmodi concionem Eius concio-
vt cor�ptis, iniectis que laqueis, & catenis, ho-
mines primum trahant (quod fere contingit) ad
cupiditatem diuitiarum, vnde postea facilius in
mundani honoris ambitionem, ac demum in-
superbia barathrum deturbari queant.

Atque ita tres sunt præcipui tentationum Tres gradus
gradus, in diuitijs, honoribus, & superbia, tentat.
fundati: ex quibus in alia vitiorum genera om-
nia, præcepit fit decursus.

Similiter ex opposito, considerandus est
summus, optimisque noster Dux, & Imperator
Christus.

P Vnctum primum est, conspicari Christum, Imaginari è
in ameno campo iuxta Hierosolymam, hu-
mili quidem constitutum loco, sed valde spe-
ciosum forma, & aspectu summe amabile.

S Ecundum autem est, speculari quo pacto Vt suos per
ipse mundi Dominus vniuersi, electos Apo-
stulos, discipulos, & ministros alios per orbem orbem difi-
citos pulos mit-
tat.
mittat, qui omni hominum generi, statui, &
conditione doctrinam sacram, ac salutiferam,
impartiant.

T Ertium, auscultare concionem Christi ex- Christi con-
cio.
hortatoriam, ad seruos & amicos suos om-
nes in opus tale destinatos, qua eis præcipit,
vt iuare studeant quemlibet, ac primo inducē-
dum

dum current ad spiritualem affectum paupertatis: & insuper (si diuini obsequij ratio & electio coelestis eo ferat) ad se tandem actu ipso veram paupertatem: deinde ut ad opprobrij, contemptusque desiderium allificant, vnde humilitatis virtus enascerit . Et ita tres confurgunt perfectionis gradus , videlicet paupertas, abiectionis sui , atque humilitas, quae ex diametro diuitijs, honori, & superbiae opponuntur, ac virtutes omnes statim introducunt.

Colloquium
ad B. Vng.

Colloquium postea formandum erit ad Virginem beatam , improlandaque est per eam à Filio gratia , vt recipi possim , & manere sub vexillo : Idque primum , per spiritualem tantum paupertatem, aut etiam in rerum expoliacione sitam (si quidem ad eam me vocare, atque admittere dignabitur) deinde per abiectionem quoque , seu ignominiam , ut ipsum imiter vicinius, deprecando tamen culpam aliorum, ne contemptus mei, tam in alicuius detrimentu, quam in offendam Dei cedar .

Finitur per
Aue Maria.

2. Ad Chri-
tum.

3. Ad Patrem.

Terminabitur primum hoc colloquium per Aue Maria .

Secundum colloquium ad Christum hominem dirigitur, vt mihi à Patre impetrat illud idem, subdeturque in fine oratio, Anima Christi .

Tertium ad Patrem , ut annuat petitioni, cum Pater noster .

Transigetur hoc Exercitium semel in media nocte

nocte, & altera vice sub auroram.

Repetitiones vero duæ circa matutini sacri, atque vesperarum tempus erunt facienda, additis in fine tribus colloquijs . Sequens vero Exercitium fiet ante coenam .

Fiet etiā in
med. noct.
Due repet.
quando fiet.

*Meditatio eodem quarto die facienda, de tribus
hominum classibus, sue differentijs, ut poti-
simam partem amplectamur.*

O Ratio preparatoria , ut semper ante hac. Orat. præp.
1. Prælud. Præludium primum fiat, propositis vi- ce historiæ , tribus hominum classibus distin-ctis, quarum unaquaque decem millia ducatorum, alio quam diuini cultus, & amoris stu-dio sibi parauerit : nunc autem placatum habere Deum, & salua fieri exoptet, sublato * vt * o cunque noxio affectu rerum, ut pote salutis im-pedimento .

Secundum est, loci cuiusdam imaginaria con-2. Præl. loci
constructio. structio, in quo videam meipsum coram Deo Sanctisque omnibus , cum desiderio astan-tem, atque perleuerantem, quo nam pacto ipsi Deo placere queam potissimum .

Tertiū est, optata rei peticio, nimirum gra-3. Rei peti-
tia, per quam id eligam, quod & Deo acce-
ptissimum, & mihi saluberrimum futurum sit.

Prima igitur classis optat quidem acquisite 1. Classis af-
fetus. rei exuere affectum, ut conciliari Deo possit: sed media , * debitaque adminicula toto vita * p tem-

2. Affectus.

tempore non admouet.

Secunda itidem affectum male ordinatum, auferre cupit: sed rem interim mordicus tenere, ac Deum potius trahere ad votum proprium, quam relicto impedimento, per conductibiliorem statum ad illum tendere.

3. Affectus.

Tertia postremo affectum insincerum volens abjecere, rem ipsam vel tollere, vel teneare aque parata est, prout ad diuinum cultum commodius fore, vel ex diuino instinctu, vel ex rationis dictamine animaduerterit: * Ac, interim omnia relinquens integra, illud tantum versat, & inquirit, nec aliam admittit relinquendæ, aut retinendæ rei acquisite causam, præter rationem ac desiderium diuinæ gloriae, ut quam maxima sit.

Colloquii.

De affectu perfecte pau
pertatis.

Colloquia tria subsequentur, vt nuper facta sunt de vexillis: **N**otandum adhac, quod vbi affectum sensitimus paupertati perfectæ, qua tum in spiritu, tum in rerum abdicatione subsistit, aduersantem, & ad diuitias magis inclinantem, multum confert, ad eum elidendum, petere ex Deo, licet renitente carne, vt ad paupertatem eiusmodi sectandam nos eligat: * seruabimus tamen interea desiderij nostri libertatem, qua liceat conuenientiorem seruicio diuino viam inuadere.

* c

Quin-

Quinta die sequetur contemplatio de Domini transitu, à Nazareth ad Iordanem fluuium, deque eius baptismo pag. 100.

Fiet circa
med. noctem
bis repetitur

Flet tam media nocte, quam primo mane. Bis præterea repetetur circa Missa, ac vesperarum horam. Ante cœnam applicabuntur quinque sensus. Adhac quodlibet horum quinque Exercitiorum præcedet oratio preparatoria, cum tribus præludijs, vt in superioribus de Incarnatione & Nativitate traditum est. Nec non adiectis tribus colloquijs, vt circa classes, vel iuxta id, quod ibi fuit subnotatum.

Examen autem particulare à prandio & cena visitatum, fiet hic, & in sequentibus particula de erratis ac negligentijs, que circa proprias eius diei meditationes, & additiones contiguntur.

Sexta deinceps die, contemplandum se offert, quomodo Christus Iesus a flumine Iordanis petierit desertum, ibique versatus fit. Seruata dum omnino Exercitij diei quinta, forma, pag. 100.

Septima, quomodo beatus Andreas, & alij 7. Die. successiue Christum secuti sunt, vt dicetur pag. 101.

Octava, quomodo sermonem fecit Dominus in monte, octo beatitudinis modos ediferens, pag. 102.

Nona, quomodo nautigantibus discipulis se 9. Die ostredit, ambulans super aquas maris, p. 103.

E Decima,

10. Die.

Decima, quomodo in templo docuit, pagina. 104.

11. Die.

Vndeclima, de Lazari suscitate, pagina 106.

12. Die.

Deodima, de gestis in die Palmarum, pag. 107.

In 2. hebdom.

possum adi-
ci meditari.

Primo, quod in hac secunda hebdomada, iuxta temporis facultatem, & utilitatem, personæ sece exercentis, possunt aliquot meditationes vel adiici, vt de mysterijs visitationis pastorum, circumfisionis, & trium Regum: vel subtrahi ex suprapositis, quippe, quæ introduktione tantum delineantur, ad formandam melius contemplationem.

* f.
Quando in-
choanda ele-
ctionum di-
scussio.

Quid ante
materiæ ele-
ctionum.

1. Humiliati-
tis modus.

Secundo, * quod inchoanda est electionum discussio à contemplatione discessus Christi ex Nazareth Iordanem versus usque ad eam, quæ fit quinto die, simul comprehendendam.

Tertio, quod antequam electionum materiam aggrediamur, vt ad capessendam germanam Christi doctrinam affectum nostrum disponamus, apprime iuuat considerare, ac per diem totum reuoluere identidem tres sequentes modos humilitatis, nec non colloquia dicenda, crebro agitare.

PRIMUS humilitatis modus hic est, ad salutem necessarius, ut me penitus subdam diuinæ legi obseruanda, vt quæ ne mundi quidem totius oblato mihi domino, vel extremo vite discri-

discrimine obiecto, transgrediar ex deliberato mandatum ullum diuinitum, aut humanum, quod quidem peccati mortalis vinculo nos obliget.

SEcundus maioris est perfectionis, vt fixo animo ad diuitias, paupertatem, honorem, ignominiam, breuitatem vita, ac longitudinem, æque sim propensus, vbi æqualis est diuina laudis, & salutis meæ occasio. Utque nulla, vel humane quantæcumque felicitatis, vel propriæ mortis conditione proposita; adducat unquam, vt culpam, licet veniale tantum, decernam admittere.

2. Modus.

TERTIUS est modus humilitatis absolutissimus, 3. Modus.

vt priores duos iam adeptus, etiam si nullo superaddito, laus Dei par fore, ad maiorem tamen imitationem Christi, eligam potius cum eo paupere, spredo, & illuso, pauperiem, contemptum, & insipientie titulum amplecti, quam opes, honores, & sapientia estimationem. Porro ad gradum hunc humilitatis attingendum, magnum afferet compendium, triplicis colloqui, praecedentis de vexillis viuis, per quod suppliciter poscamus (si diuina placeat benignitas) ad talen perduci electionem, siue maior, siue æqualis obsequij mei erga Deum, & gloriae diuinæ prouentus subsit.

Preludium ad electionem faciendam.

AD bene quippiam eligendum, nostre sunt Requisita ad electionem.

Electionis

E 2 mus,

mus, quorsum fuerimus creati, nimirum ad laudem Dei, & salutem nostram. Quapropter eligenda sunt ea tantum, quæ conducunt ad diētum finem, cum vbiique fini medium, non medio finis habeat subordinari. Vnde errant, qui vxorem ducere primitus, aut ecclesiasticum munus, seu beneficium adipisci statunt, atque ita demum Deo postea inferire, vtentes p̄spōtere fine ac medio, nec ad Deum tendentes recta, sed oblique ipsum ad peruersa vota sua pertrahere conantes. Atqui è contrario plane agendum est, proposito primum diuino cultu, tanquam fine nostro, & electo deinceps coniugio, vel sacerdotio, ceterisque rebus omnibus, quatenus expedit, ad p̄fixum finem ordinatis. Idcirco nihil mouere nos debet, ad medijs quibusvis vtendum, aut supersedendum, nisi habita in primis tam diuinæ laudis, quam nostræ salutis certa ratione.

*Introductio ad eligendarum rerum notitiam,
complectens quatuor puncta, & annotatiunculam unam.*

Res electio-
nis quales.

Quot gene-
ra rerum.

Primum punctum est quod res omnes, quæ sub electionem cadunt, necessario bona esse debent ex seipisis, aut certe non male, nec nisi consona institutis orthodoxæ Matris Ecclesie.

Secundum, quod genera duo rerum electioni quadrant. Nam quarundam electio immu-

tabilis

tabilis est, vt ordinis sacerdotalis, & matrimonij: aliarum vero mutari potest, sicut reddituum ecclesiasticorum, vel secularium, quos recipi & relinqui ex causa fas est.

Tertium, quod circa ea, de quibus facta iam quando nil sit electio immutabilis, nihil superest eligere. Sed aduertendum est, quod si quis improuide, nec sine obliquis affectionibus aliquid elegerit, quod non liceat retractare, reliquum est, vbi eum ceperit penitente facti, electionis dampnum probitate vita, & operum solertia pensare: resiliere autem nullo pacto decet, quamvis electio istiusmodi non videatur vocatio diuina esse, vt pote obliqua, atque inconsulta. Quia in re non pauci errant, electionem malam, & obliquam pro diuina vocatione reputantes, cum hæc semper pura & clara sit, non carnali vilo affectu, vel studio peruerso mixta.

Quartum, quod, si quis debito modo & ordine, absque carnali mundanoque affectu quipiam elegit, quod mutari possit, non est cur violenter electionem talem: sed potius, vt in eam magis ac magis proficiat, admitti debet.

Notandum autem est, quod si electio rerum quando cotidiana, mutabilium, non ita recte, at huiusmodi mutabilium, non ita recte, at rigenda. que sincere processerit: eam expedite corrigere, vt fructus uberior, & Deo gratior produci possit.

De tempore triplici, ad electiones recte facientes magis opportuno.

1. Tempis
cū nulla sub-
est dubia-
tio.

2. Cum con-
ster de Dei
benepiac.

3. Quando
cū tranquil-
litate fit elec-
tio certa vi
tz.

Tempus primum erit quando voluntatem diuina virtus sic impellit, ut omnis dubitatio, imo etiam dubitandi facultas anima sublata sit, quo minus sequatur impulsione taliter sicut legimus beato Paulo, & Matthaeo, & alijs nonnullis, vocante Christo, accidisse.

Secundum est quoties satis clarum compertumque sit beneplacitum divinum, docente id aliquo consolatione, vel diuerorum spirituum prauio experimento.

Tertium est quando per animi tranquillitatem aliquis, considerato fine, ad quem conditus est (ad Dei gloriam scilicet & salutem suam) eligit certum vite genus intra Ecclesie catholice limites constitutum, per quod cœum medium, commodius, securiusque ad suum finem tendat.

Porro tranquillitas ea tunc noscitur adesse, quotiescumque anima nullis agitatâ varijs spiritibus, vires naturales suas libere exerceat. Itaque nisi primi, vel secundi temporis beneficio, electio contingat, superest ad tertiam recursus, duobus modis sequentibus distinctum.

Modus

*Modus prior sane, bona que electionis facien-
da, sex constans punctis.*

Punctum primum, erit proferre in medium Rem delibe-
randam prof-
fere.

Secundum est adducto ante oculos, creationis In neutram
mea fine in hoc consistente, vt cum Dei lau- partem pen-
de fatus siam, in neutram declinare partem, dere.

amplectende vel, repudiande rei controværie: quia potius velut in medio quodam interstitio, & æquilibrio subsistere, parato interim animo, vt in eam illico partem totus ferar, quam nouerodiuina gloria, & saluti meæ fore aptiorem.

Tertium, obsecrare Dei clementiam, vt di- A Deo luc
igetur mēntem instruere, & impellere vo- petrie. +

luntatem, quoconque potius mihi tendendum sit, adhibito nihilo secus, pio, fidelique ante le- Commoda
cuis mei ratiocinio: per quod apprehensa, & probata Dei voluntate, ad electionem ferar.

Quartum, perpendere quot tandem com- modia, vel adminicula mihi ad finem meum profundendum accident ex tali officio, vel beneficio suscepso: quot tursum ex eodem incommoda & pericula impendunt. Præterea, quot per oppositum, omisso illo, tam com- modia & adminicula, quam discrimina & dam-

E 4 na

na possim expectare.

Tum ratio-
cinari in-
vitramque
partem.

Electionem
factam Deo
offerre.

Quintum, his premisis, ratiocinari in-
vitramque partem, & iuxta ipsius ratio-
nis dictamen, seposito carnis appetitu omni,
electionem concludere.

Sextum, electione facta, ad orandum cito pro-
filiare, & illam offerre Deo perfecte demum,
si ei placeat, recipiendam & stabiliendam.

*Modus posterior bene eligendi, in regulas qua-
tuor, & annotationem unam distributus.*

Puritas affe-
ctus.

Regula prima, quod cum oporteat per affec-
tum ex Dei amore calitus infusum, fieri
electionem, eligentem conuenit perficere in
scipso, quod quicquid affectionis (sive multum
sive modicum sit) erga rem electam tenet, ex so-
lius Dei amore, & intuitu proficiatur.

* t
Quid si ami-
co consule-
rem.

Secunda, * est considerare, si quis mihi vir-
amicissimus, cui nihil non perfectionis inesse
cupiam, occurset dubius super electione huius-
modi, quidnam ego illi decernendum maxime
esse confulturus. Quo animaduerlo, agendum
& mihi dicam, ut suaderem alteri.

Quid elige-
rem morte
inguente.

Quid si tri-
bunali Dei
fistor.

Tertia, mecum insuper reputare, si mors in-
grueret, quem me mallem obseruasse mo-
dum in praesenti deliberatione. Iuxta hunc igitur,
eligendum nunc esse facile intelligam.

Quarta, prospicere non minus, quando pro
tribunali faltar iudicahdus, quo me con-
filio

filio hac in re vnum esse vellem. Quo agnito
nunc utar, vt eo tempore magis sim securus.

Adnotandum est postremo, quod hisce re-
gulis quatuor propter salutem meam, &
animi quietem accurate seruatis, debeo iux-
ta ultimum punctum modi precedentis, elec-
tionem ipsam definire, & offerre Deo compro-
bandam.

-ut in si mis

De emendatione seu reformatione circa vita

Itam cuius facienda

adiquit etiam de mis

In primis illud est aduentendum, quod si quis vel matrimonio, vel officio dignita-
tis Ecclesiastice sit adstrictus (de temporalium
vero bonorum quantitate, magna an parua-
sit, non refert) vnde ipsi non vacet, aut pa-
rum libeat circa mutabilium rerum electio-
nes versari: opere pretium est, earum loco me-
thodum ei tradi, seu formulam aliquam, ex
qua vitam suam, & statum proprium posit
emendare.

Debet igitur, quisquis eiusmodi condicio-
nem sortitus est, vt finem creationis, & vi-
tas perpetua sua recte statuat, ac sequatur, per Exercitia
supradicta, & electionum modos attendere, at-
que ruminando sedulo colligere, quam amplam
domum & familiam, a quum sit se habere: qui-
bus eam modis tractare, & administrare con-
ueniat: quibus instruere verbis, & exemplis:
quau-

Singula sta-
tut.

quantū præterea de possessis facultatibus suum
pum facere liceat in viis proprios, siue domi-
sticos : quid rursum pauperibus erogare, vel
impendere pijs operibus deceat, nihil affectan-
do aliud, nec querendo, nisi quod hono-
rem Dei & salutem suam præster.
Hoc enim vnuus quisque per
suasum habeat, tan-
tum se in stu-

dijs spi-
ritualibus promoturum esse, quan-
tum ab amore sui ipsius &

commodi proprij af-

flectione se se

abstraxe-

rit.

TER TIA

HEB DOM ADA.

*Prima contemplatio. sit in media nocte, & con-
tinet orationem preparatoriam, tria pra-
ludia, sex puncta, cum uno colloquio.*

Ratio præparatoria eadem, quæ Ora Præp-
semper.

*Preludium primum, sumitur i. Preludi-
ex historia: Quomodo Christus
a Bethania misit Hierosolymam
discipulos duos ad paradam co-
nam, quo & ipse cum reliquis deinde profectus
est: Ibi post agni Paschalis esum, & pera-
ctam cenam, pedes lauit omnibus; & sacrofan-
tum corpus, ac sanguinem suum largitus est.
Postremo sermonem ad eos habuit, post disce-
sum Iude, ipsum vendituri.*

*S*ecundum, ex compositione loci, confide-
rando dictum iter aspernum, aut lene, bre-
ue, aut longum, cum ceteris, quæ inesse po-
terant, circumstantijs. Deinceps conspicando
locum cenæ amplum, vel angustum, vilem,
vel ornatum, & consimilia.

*T*ertium, ex optata rei petitione, scilicet i. Prelud.
doloris, indignationis, & confusionis, eo
quod ob peccata mea, sumimus omnium Do-
minus